

KLAIPĖDOS MIESTO
VISUOMENĖS
SVEIKATOS BIURAS

**KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS PROFESINIŲ
MOKYKLŲ MOKINIŲ PROFILAKTINIŲ SVEIKATOS
PATIKRINIMŲ 2022 M. DUOMENŲ ANALIZĖ**

Parengė:

Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuro

Visuomenės sveikatos specialistė Laura Kubiliūtė

Klaipėda, 2023

TURINYS

ĮVADAS	3
1. Profilaktiškai sveikatą patikrinę mokinių	4
2. Mokinių sveikatos būklė.....	4
3. Mokinių kūno masės indekso įvertinimas ir jo pokyčiai	5
4. Mokinių fizinio aktyvumo grupės	6
5. Mokinių dantų ir žandikaulių būklė.....	7
APIBENDRINIMAS	9
REKOMENDACIJOS	10

IVADAS

Vienas svarbiausių sveikatos raidos tarpsnių yra vaikystė ir paauglystė. Tuo laikotarpiu vaiko elgsenos ir gyvenenos ypatybės turi labai didelės reikšmės vėlesnio gyvenimo kokybei.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. rugpjūčio 13 d. įsakymu Nr. V-905 patvirtintos Lietuvos higienos normos HN 21:2017 „Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ 75 punkte nurodyta, kad mokyklos vadovas ar jo įgaliotas asmuo turi užtikrinti, kad mokiniai iki 18 metų ugdymo procese dalyvautų pasitikrinę sveikatą.

Duomenys apie mokinių sveikatos būklę gaunami iš statistinės apskaitos formos Nr. E027-1 „Mokinio sveikatos pažymėjimas“ (toliau – Pažymėjimas), patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2019 m. gegužės 14 d. įsakymu Nr. V-565 „Dėl elektroninės statistinės apskaitos formos Nr. E027-1 „Mokinio sveikatos pažymėjimas“ patvirtinimo“. Remiantis tuo pačiu įsakymu nustatyta, kad gydytojai, slaugytojai, gydytojai odontologai arba burnos higienistai nuo 2020 m. sausio 1 d. Pažymėjimus turi pateikti per Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinę sistemą (ESPBI IS). Elektroniniu būdu užpildyti ir pasirašyti Pažymėjimai perduodami į Higienos instituto Vaikų sveikatos stebėsenos informacinę sistemą (toliau – VSS IS).

Mokinių sveikatos būklės duomenys naudojami mokinių sveikatos duomenų rinkimui, kaupimui, analizei ir vertinimui. Atsižvelgiant į mokinių sveikatos problemas yra kryptingai planuojama ir įgyvendinama sveikatos priežiūra mokyklose, organizuojamos tikslingos sveikatos stiprinimo priemonės, susijusios su ligų ir traumų profilaktika.

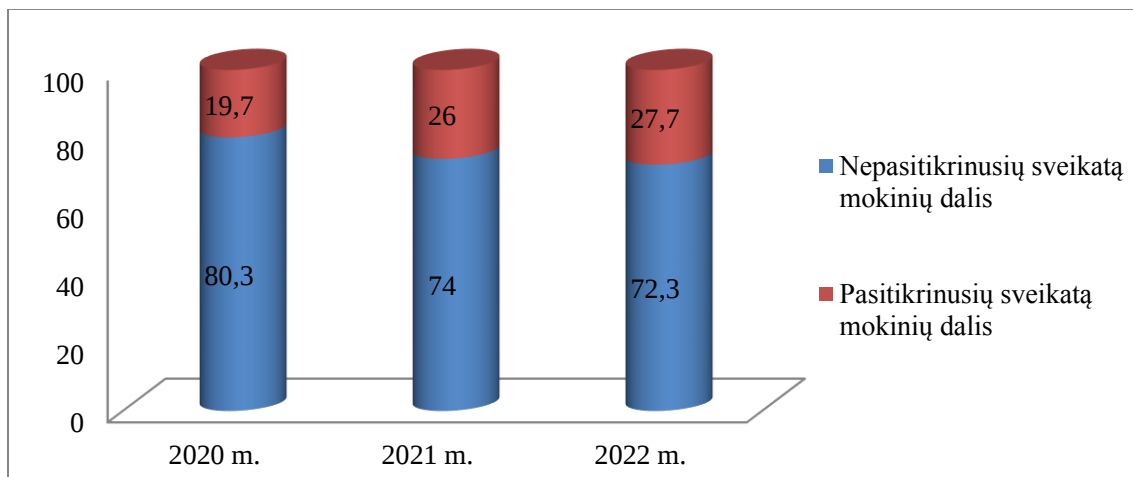
Tikslas – įvertinti Klaipėdos miesto savivaldybės profesinių mokyklų mokinių sveikatos būklę bei jos pokyčius.

Uždaviniai:

1. Išnagrinėti mokinių pasiskirstymą pagal kūno masės indeksą, fizinio ugdymo grupes.
2. Įvertinti mokinių dantų ir žandikaulių būklę.
3. Pateikti rekomendacijas mokinių sveikatos problemoms spręsti.

1. Profilaktiškai sveikatą pasitikrinę mokiniai

2023 metų pradžioje Klaipėdos miesto profesinėse mokyklose mokėsi 2 830 mokinių, iš jų profilaktiškai sveikatą pasitikrino 783 mokiniai (27,7 proc.) (žr. 1 pav.). Dalis profesinėse mokyklose besimokančių asmenų yra sulaukę 18 metų amžiaus, todėl jie neprivalo kasmet profilaktiškai pasitikrinti sveikatos.

Šaltinis: Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VSS IS)

1 pav. Sveikatą profilaktiškai pasitikrinusių ir nepasitikrinusių mokinių dalis 2020 – 2022 m. (proc.)

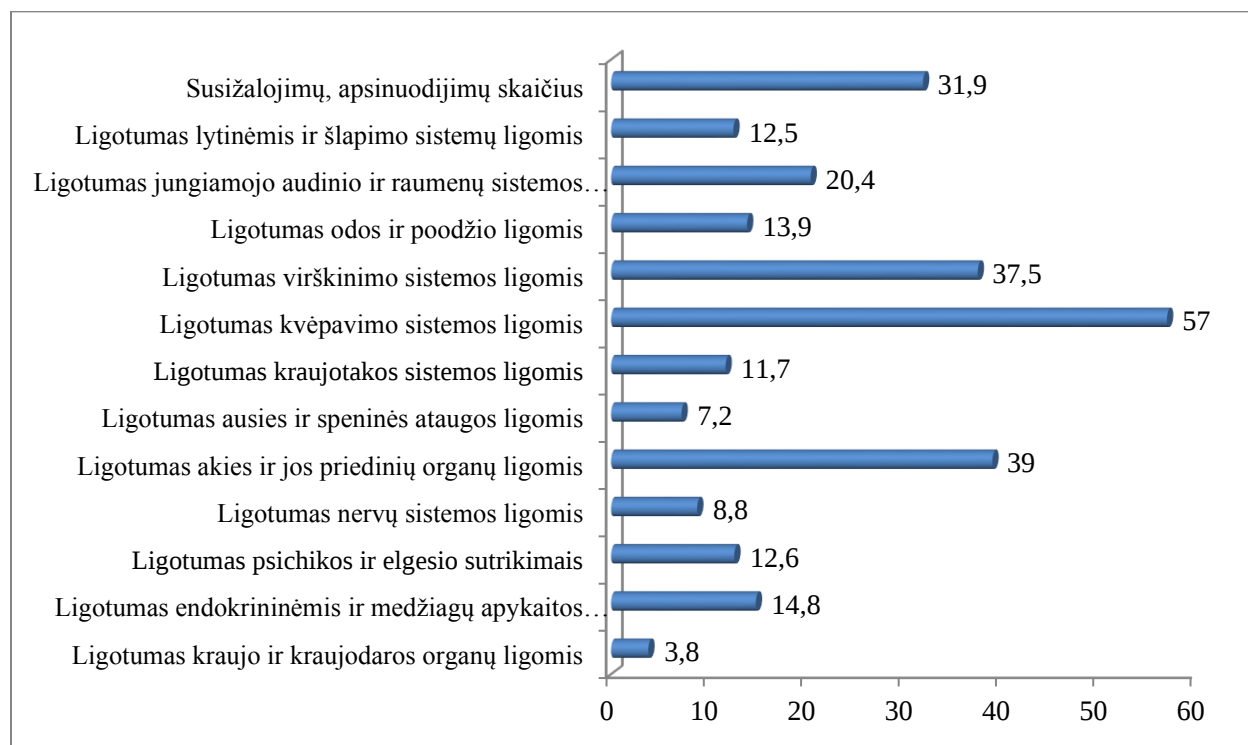
I VSS IS dvi pažymėjimo dalys patenka atskirai, nes šio pažymėjimo I dalį „Fizinės būklės įvertinimas“ elektroniniu būdu pateikia šeimos gydytojas, o II dalį „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“ – gydytojas odontologas. 2022 metais užpildytą pažymėjimo I dalį „Fizinės būklės įvertinimas“ turėjo 41,7 proc., o II dalį „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“ – 30,1 proc. mokinių.

2. Mokinių sveikatos būklė

Nuo 2020 metų įsigaliojo nauja pažymėjimo forma, kurioje nebenurodomi mokinių organų sistemų sutrikimai, bet šeimos gydytojas pateikia bendras arba specialiąsias rekomendacijas, kurių turi būti laikomasi mokiniams dalyvaujant ugdymo veikloje. Išanalizavus 2022 metų profesinio ugdymo mokyklų mokinių sveikatos būklės duomenis paaiškėjo, kad didžioji dalis (88,1 proc.) jų ugdymo procese galėjo dalyvauti be jokių apribojimų, t.y. tokie mokiniai nesirgo jokia lėtine liga

ir neturėjo sveikatos sutrikimų, kurie galėtų riboti dalyvavimą ugdymo veikloje. 11,9 proc. mokinių buvo nurodytos bendros, o 5,9 proc. mokinių – specialiosios rekomendacijos. Pritaikytas maitinimas buvo paskirtas 1,1 proc. mokinių.

Klaipėdos miesto profesinių mokyklų mokiniai, kurie 2022 metais profilaktiškai pasitikrino sveikatą, dažniausiai sirgo kvėpavimo (57 proc.), akių (39 proc.) bei virškinimo sistemos ligomis (37,5 proc.) (žr. 2 pav.).

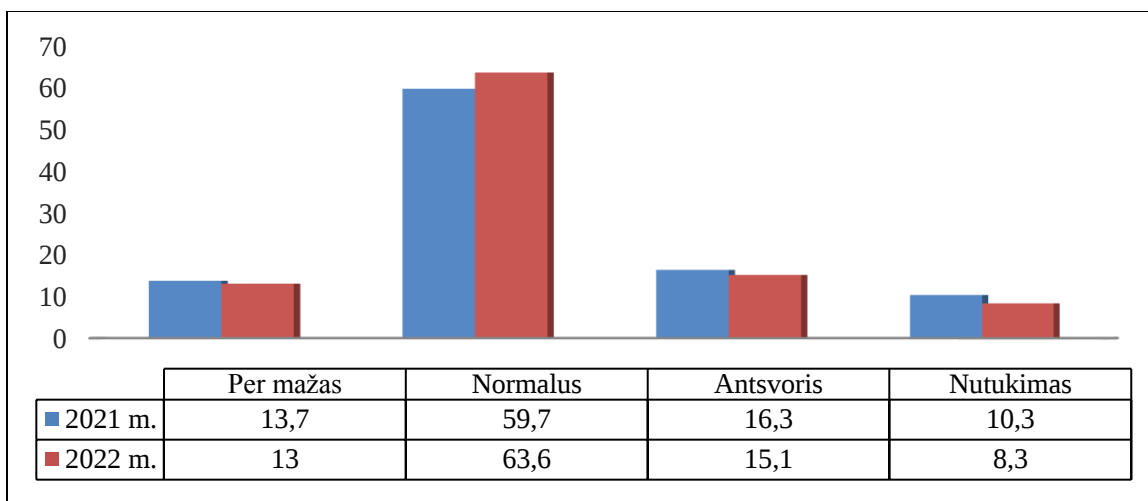

Šaltinis: Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VSS IS)

2 pav. Mokinių, sergančių tam tikromis ligomis ir sutrikimais (ligotumas), dalis (proc. nuo pasitikrinusių)

3. Mokinių kūno masės indekso įvertinimas ir jo pokyčiai

Išanalizavus 2022 metų mokinių pasiskirstymą pagal kūno masės indekso (KMI) įvertinimus, galima teigti, kad didžiausia mokinių dalis turėjo normalų KMI – 63,6 proc. mokinių, 13 proc. mokinių turėjo per mažą, o 23,4 proc. – per didelį svorį. Lyginant su 2021 metais, per didelį svorį turinčių mokinių dalis sumažėjo (žr. 3 pav.).

Šaltinis: Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VSS IS)

3 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal kūno masės indekso įvertinimą 2021 ir 2022 m. (proc.)

4. Mokinių fizinio aktyvumo grupės

Kiekvieno žmogaus augimas ir vystymasis priklauso nuo kasdieninio fizinio aktyvumo, kuris yra svarbi puikios sveikatos dalis. Per mažas fizinis aktyvumas yra vienas iš veiksnių, kuris sąlygoja antsvorio ir nutukimo atsiradimą.

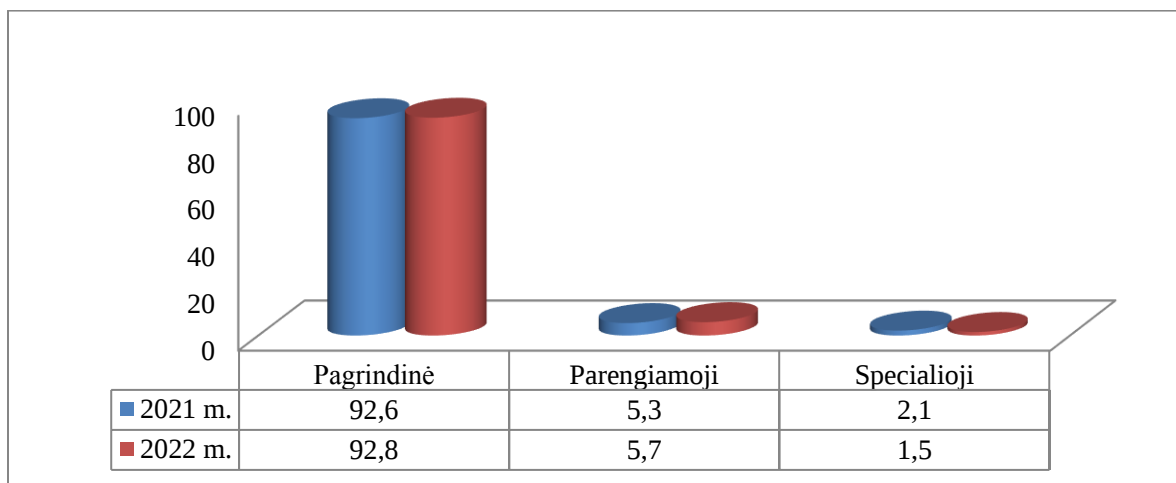
Duomenys apie kiekvieno mokinio fizinio ugdymo grupę yra labai svarbūs, kadangi mokiniai, kurie turi tam tikrų organų sistemų sutrikimų, yra priskiriami į *specialiąją grupę*. Specialiai pritaikytas fizinis ugdymas ne tik stiprina tokių vaikų sveikatą bei skatina gerą fizinį vystymąsi. Į *parengiamąją fizinio ugdymo grupę* priskiriami mokiniai, kurie turi nedidelius sveikatos sutrikimus ar nėra fiziškai galintys dalyvauti pagrindinėje fizinio ugdymo grupėje. Mokiniai gali būti *atleidžiami* nuo kūno kultūros pamokų dėl ūmių ligų, paūmėjus lėtinėms ligoms, traumų ar operacijų. Atleidimo laikas priklauso nuo tam tikros ligos.

Pagrindinė fizinio ugdymo grupė. Išanalizavus mokinių pasiskirstymą pagal fizinio ugdymo grupes, akivaizdu, kad didžiausia mokinių dalis turi pagrindinę fizinio ugdymo grupę. Lyginant 2021 ir 2022 metus, mokinių, priskiriamų šiai fizinio ugdymo grupei, dalis išliko stabili (žr. 4pav.).

Parengiamoji fizinio ugdymo grupė. 2022 metais 5,7 proc. mokinių turėjo parengiamąją fizinio ugdymo grupę, tai nežymiai didesnė dalis nei 2021 metais.

Specialioji fizinio aktyvumo grupė. Lyginant su 2021 metais, mokinių, priskirtų šiai fizinio ugdymo grupei, dalis sumažėjo.

Atleisti. Lyginant su 2021 metais, mokinių, kurie buvo atleisti nuo kūno kultūros pamokų, dalis išliko nepakitusi (atitinkamai 1,6 proc. ir 1,5 proc.).

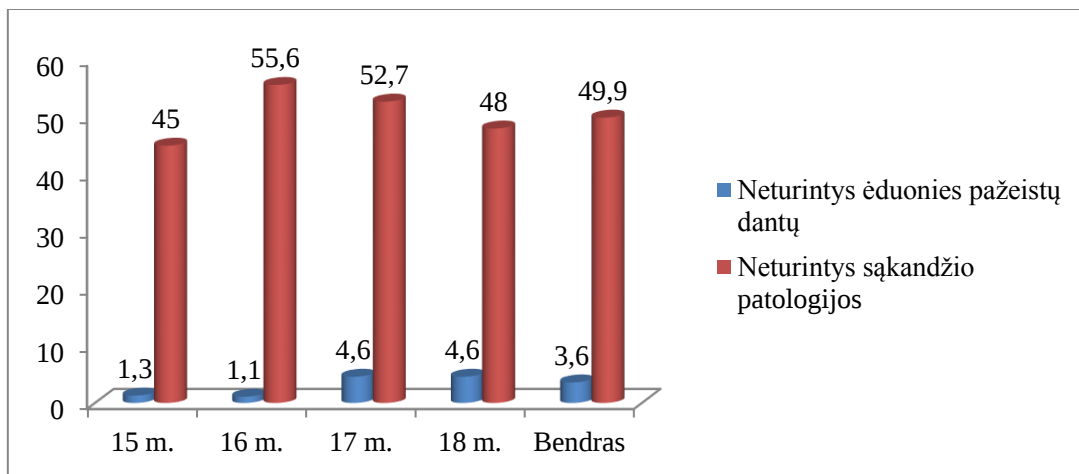
Šaltinis: Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VSS IS)

4 pav. *Mokinių pasiskirstymas pagal fizinio aktyvumo grupes 2021 ir 2022 m. (proc.)*

5. Mokinių dantų ir žandikaulių būklė

2022 metų sausio mėn. duomenimis 30,1 proc. mokinių turėjo galiojančią II pažymėjimo dalį apie dantų ir žandikaulių būklę, didžiausia tokių mokinių dalis buvo tarp 17 metų amžiaus vaikų (80 proc.). Profilaktiškai sveikatą kasmet privalo tikrintis asmenys iki 18 metų amžiaus, kurie mokosi profesinėse mokyklose, o vyresnio amžiaus asmenims šios prievolės nėra.

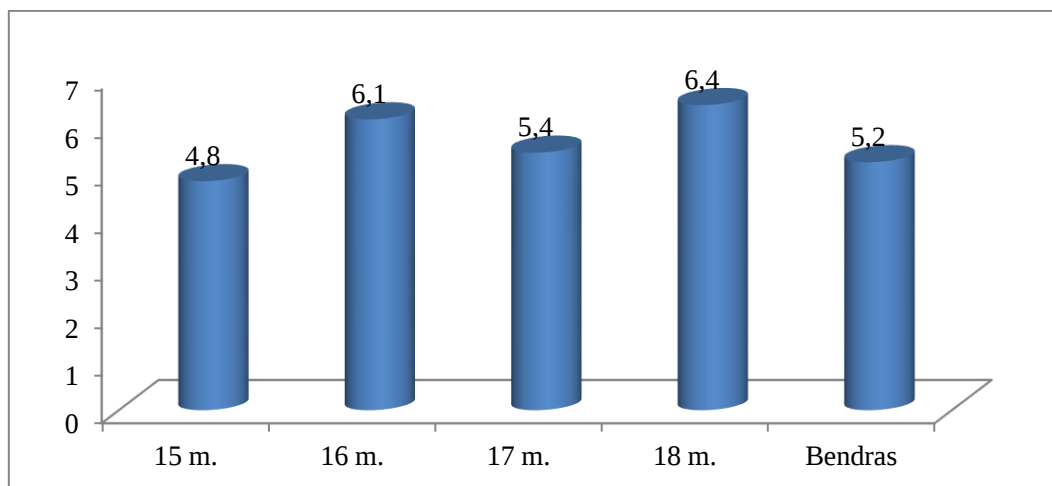
5 pav. pateikti duomenys tik mokinių iki 18 metų amžiaus, kurie profilaktiškai pasitikrino dantų ir žandikaulių būklę. Iš pateiktų duomenų matyti, kad tik maža dalis mokinių turi ėduonies nepažeistus dantis. Didžiausia dalis mokinių, neturinčių sąkandžio patologijų, buvo 16 metų amžiaus (55,6 proc.) (žr. 5 pav.).

Šaltinis: Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VSS IS)

5 pav. Mokinių dalis, neturinti ęduonies pažeistų dantų ir sąkandžio patologijų pagal amžių, 2022 m. (proc. nuo pasitikrinusių)

Ęduonies intensyvumas yra vienas reikšmingiausių rodiklių siekiant aptarti burnos sveikatą. Jam išreikšti naudojamas bendras (KPI+kpi) indeksas, rodantis K – kariozinių, P – plombuotų ir I– dėl karieso išrautų dantų (nuolatinių ir pieninių) skaičių. KPI+kpi indekso ribos: labai žemas – mažiau nei 1,2, žemas – 1,2-2,6, vidutinis – 2,7-4,4, aukštas – 4,5-6,5, labai aukštas – daugiau nei 6,5. 55,8 proc. sveikatą pasitikrinusių mokiniai turėjo per aukštą KPI+kpi indeksą. Iš pateiktų duomenų matyti, kad visose mokinių amžiaus grupėse KPI+kpi indekso reikšmė yra aukšta: žemiausia ji yra 15 metų mokinių, o aukščiausia – 18 metų mokinių (žr. 6 pav.).

Šaltinis: Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VSS IS)

6 pav. KPI+kpi indekso pasiskirstymas pagal amžių, 2022 m.

APIBENDRINIMAS

Išanalizavus 2022 metų Klaipėdos miesto profesinių mokyklų mokinių sveikatos profilaktinius duomenis, galima pateikti apibendrintą informaciją:

- 2022 m. profilaktiškai sveikatą pasitikrino 27,7 proc. mokinių.
- 2022 m. 88,1 proc. mokinių dalyvavo ugdymo veikloje be jokių apribojimų. 11,9 proc. mokinių buvo nurodytos bendros, o 5,9 proc. mokinių – specialiosios rekomendacijos. Daugiausia mokinių sirgo kvėpavimo (57 proc.), akių (39 proc.) bei virškinimo (37,5 proc.) sistemos ligomis.
- 2022 m. 15,1 proc. mokinių turėjo atsvario problemų, 8,3 proc. buvo nutukę, per mažą svorį turėjo 13 proc. mokinių. Lyginant su 2021 m., per didelį svorį turinčių mokinių dalis sumažėjo.
- 2022 m. 7,2 proc. mokinių fizinio lavinimo veikloje dalyvavo su apribojimais (parengiamojo arba specialiojoje fizinio ugdymo grupėje), o 1,5 proc. mokinių buvo atleisti nuo kūno kultūros pamokų. Lyginant su 2021 metais, mokinių, dalyvaujančių kūno kultūros pamokose su apribojimais, dalis išliko nepakitusi.
- 2022 m. tarp Klaipėdos miesto profesinio mokymo įstaigas lankančių mokinių bendras (KPI+kpi) indeksas visose amžiaus grupėse buvo aukštas. Per aukštą KPI+kpi indeksą turėjo 55,8 proc. mokinių.

REKOMENDACIJOS

Išanalizavus Klaipėdos miesto savivaldybės profesinių mokyklų mokinių profilaktinių sveikatos patikrinimų 2022 metų duomenis, pateikiamos rekomendacijos, kuriomis remiantis būtų galima planuoti ir įgyvendinti mokinių sveikatos stiprinimo priemonės:

- Būtina atkreipti dėmesį į šeimos gydytojo pažymėjime pateikiamas bendras ir specialiąsias rekomendacijas, kurių turi būti laikomasi mokiniams dalyvaujant ugdymo veikloje, siekiant geriau valdyti lėtines ligas ir sutrikimus.
- Būrina formuoti mokinių sveikos gyvensenos įgūdžius, bendromis mokytojų/klasių vadovų ir bendruomenės pastangomis kurti sveikatai palankią ir saugią aplinką.
- Siekti sveikatos ugdymą vykdyti atkreipiant ypatingą dėmesį į burnos higienos įgūdžių formavimą, fizinio aktyvumo, saugaus elgesio, tinkamos mitybos skatinimą.